

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

96. An qui in die Natiuitatis Domini facit officium Diaconi, & sumit
Eucharistiam ex manu celebrantis, possit postea dicere saltem duas
Missas? Et notatur, quod Cardinalis qui in Sacello Pontificio ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

2. Sed sententiam Nauarri, & aliorum satis probabilem esse existimo, quam præter Scortiam, & Layman, à Tamburino citatos, approbat nouissimè P. Dicastillo de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 4. dub. 13. n. 2. 3. vbi sic ait: Quæri vterius potest, an incepta Missa possit iterum à principio inchoari superuentu alicuius viri Principis, & illustri superuenientis post generalem peccatorum confessionem, aut post Gloria in excelsis Deo, vel post Epistolam quoque recitatam? Respondetur cum Nauarro, & Azorio supra, & aliis, posse; hæc enim sufficiens causa videtur iterum Missam inchoandi. Exemplum ponit Azorius in Cardinali, Episcopo, Marchione, Comite. Ego quidem non solum dicta Epistola, sed dicto etiam Evangelio fieri posse puto; imò vsque ad oblationem exclusiue: est enim eadem ratio de Evangelio, & de symbolo, illaque quasi antiphona quæ præcedit Offertorium, & in Missali appellatur *Ad Offertorium*.

3. Nota hic obiter, Dicastillo vbi supra, n. 269. non approbare id quod faciunt aliqui Sacerdotes, addendo tempus meditando, non assignatum in Rubricis Missalis. Sic itaque asserit: Hinc etiam est, quod cum idem sit de caeremoniis, atque de verbis, siue detrahendis, siue addendis præter assignatas à Pontifice; & inter alias caeremonias, & ritus colendi Deum in Missa numerentur tria illa tempora orandi, aut meditando; vterisimè scilicet in *Memento primo pro Viuis*, & in *Memento secundo pro Defunctis*; ac tandem tertio post assumptionem Corporis, vbi in Canonice Missæ dicitur in Rubrica illius, *Quiescit aliquantulum in meditatione sanctissimi Sacramenti*. Hinc, inquam, est addere quartam orationem, seu meditationem, & quartum tempus sic quiescendi, & orandi etiam mentaliter, esse nouam quandam caeremoniam, quam tamen addunt aliqui plus nimium deuoti, qui antequam sumant Corpus Christi in Missa per aliquod tempus cum illo in manibus perseverant orantes: quod etiam si mentaliter faciunt in illo situ, & habitu corporis perseverantes, iam addunt alium similem cultum ei, quem postea meditando exhibent ex præscripto Ecclesiæ post assumptionem eiusdem corporis: quod ostendit, illum esse peculiarem cultum ab Ecclesiâ præscriptum. Ergo nouum addunt contra Ecclesiæ præscriptum. Ideo illos appellauimus plus nimium deuotos: vnusquisque tamen in suo sensu abundet. Hæc ille.

RESOL. XCVI.

An qui in die Natiuitatis Domini facit Officium Diaconi, & sumit Eucharistiam ex manu celebrantis, possit postea dicere saltem duas Missas?
Et notatur, quod Cardinalis qui in Sacello Pontificio dicit Missam Natiuitatis Domini ante mediam noctem, non potest postea dicere mane alias duas Missas.
Et aliud nouum dubium rejicitur pro hac difficultate, scilicet, an ex eo, quod sacrificium possit sufficere pluribus, Sacerdos satisfaciat vnico Missæ sacrificio pro multis obolis oblatis cum onere celebrandi, ablato nomine stipendiij, & mutato in oblatione, &c. Ex p. 1. r. 4. & Misc. 4. Ref. 43.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 1. Ref. 54. §. vlt. & ne deleras hic infra legere Refol. 128. per totam, & signaer §. Sed. ad lib. 4. &

§. 1. Affirmatiue respondet Hieronymus Columbus de Hierarchia lib. 4. c. 70. n. 14. vbi sic ait: Obiter in hoc loco occasione eorum qui sibi licitum esse putant cessare sæpius à sacrificio; non pigear à simili alium scrupulum tollere: An Sacerdotes, qui in die Natali Domini in Missa solemnè Diaconi officium gerentes communicant de manu Episcopi, possint eadem die celebrare saltem alias duas Missas

constitutas. Ratio dubitandi istorum est, quod facultas in illa recipiendi per Eucharistiam, solum Sacerdotibus data est in repetito ter Missæ sacrificio: Sed Presbyter illa die velut Diaconus Pontifici ministrans, de manu illius communicat; non igitur illa die poterit veluti Presbyter offerre sacrificium, sed saltem se legitime poterit excusare. Respondetur, quod hæc excusatio non petita, est accusatio manifestæ modicæ deuotionis, & scrupulosæ conscientie, quæ à 1600. annis vsque adhuc nulli venit in mentem; quod si ex quotidianis distributionibus Sacerdotum hæc die singulis tribus Missis centum autè assignarentur, nemo esset qui se triplici sacræ actionis munere prohiberet: atque tunc omnes simul Doctores conuenirent, memores illius regulæ iuris, quod priuilegia sunt amplianda, non restringenda, & quod Presbyter communicans de manu Episcopi in una Missa velut Diaconus, non per hoc cessat esse Presbyter illa die, sed ad horam tantum impedit ministerium illud in festiuis Episcopi; ac per hoc non auerit ius celebrandi reliquas Missas, quæ illius diei diuersis horis sunt deputatæ: hoc etiam statim iuxta Suarij, ac meliorum Doctorum sententiam, quod tota hæc die sacratissima, à nobis dimidio incipiendo liceat omnes, ac singulas Missas celebrari à quolibet Sacerdote censuris canonicis non impeditis, & hoc maxime deceat illa die exhiberi triplici sacrificio munus diuinæ Majestatis ob memoriam ut grati Saluatoris, primò velut Verbum ab æterna mente Patris: Secundo corporaliter de Maria Virgine laborans homo: Tertio quotidie spiritualiter in corde suorum fidelium. Quia inquam ter repetiti actione sacrificij hæc die viro spirituali, nulla maior toto anni circulo spiritualis suauitas, ac iucunditas, ac pinguis spiritus esse potest: Vnde à nullo penitus atque penitus renouenda est. Ita ille.

2. Sed profus hæc opinio esse rejicienda, vtpote, primò contra praxim, & sic Romæ in Ecclesiâ D. Petri Canonice, qui facit officium Diaconi in prima Missa, & sumit Eucharistiam à celebrante, postea non celebrat, & idem facit Eminentiss. Cardinalis, qui in Sacello Pontificio ministrat vt Diaconus in Missa Papali, & recipit species sanguinis à Pontifice; nam postea non audet celebrare, vt obseruauit alibi cum Cardinali Lugo.

3. Et ratio est, quia Sacerdos qui sumpsit Eucharistiam more laicorum, non potest in illa die amplius celebrare; priuilegium enim dicendi tres Missas illa die, conceditur celebrantibus: Idem si semel Sacerdos sumpsit Eucharistiam more laicorum, amplius in illa die ad sacrificandum. Nemo enim potest sumere Eucharistiam extra, & ultra Missam.

4. Nota etiam hic cum Dicastillo de Sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 9. dub. 17. n. 410. quod Cardinalis qui in Sacello Pontificio dicit Missam Natiuitatis ante mediam noctem, non potest postea dicere mane alias Missas, quia cum iam celebrauit pro die Natiuitatis ex prædicta Indulgentia Pape concessa, aut mandantis anticipare tam actionem iuxta ipsam solemnitate, & festum, non censetur pro tali Cardinali manere locus celebrandi post mediam noctem, si ut possit, si non celebrasset. Quia ratione si esset præceptum non dicendi bis Matutinum in eodem festo, & ex priuilegio posset quis (id quod nunc possumus) dicere Matutinum pro die sequenti anticipare, scilicet ante Solis occasum, aut mediam noctem, non posset iterum dicere post mediam noctem, quia vtens tali indulgentia, censetur dixisse pro illa die, & celebrare, ad quam spectat illud Matutinum Officium.

5. Vnde ex his non sunt admittenda ea, quæ ad-

ferit Caramuel in Theolog. fundam. fundam. 36. §. 13. num. 515.

6. Nota etiam hic obiter aliam singularem opinionem supradicti Hieron. Columbi ubi supra c. 62. n. 24. ubi sic ait; Ex his iam satis patere potest responsio ad omnes rationes quorundam, qui falso ac metaphoricò illo suo stipendij nomine, & principio negant vnicum Missæ Sacrificium sufficere posse pluribus, qui singuli diversis temporibus mobilia, vel immobilia bona Ecclesiæ contulerunt, aut sigillatim Sacerdoti simul obolos tribuunt cum onere celebrandi. Nos autem stipendij nomen ab hoc ministerio penitus, atque penitus interdiximus, ac iuxta Christi Evangelium asserimus pro multis offerri hoc Sacrificium, ab eoque neminem spontè aliquid offerentem excludi posse, atque ad eorum dona, & munera, & Sancta sacrificia illibata à Sacerdote pro singulari offerenda esse, quæ singulari iuxta singulorum pietatem, ac Religionem proficiant.

7. Et sic ex dictis iam pariter refutata manet DD. quorundam opinio indifcreta, qui falsis eiusmodi suis fundamentis innixi, putant, vt cum Sacerdos rogatus ab aliquo pro eo obtulit Sacrificium, si iste fortasse nihil ei tribuat, hunc posse à Sacerdote citari apud iudicem pro mercede. Sed qui talia indigna faceret, esset quidem, me iudice, dignus suspensione ab executione Sacri Ministerij, quod ita vilipendit. Ille autem, qui ei non aliquid tribuit, hoc solum pro peccata ferret, quod nullus imposterum Sacerdotum pro eo aliquid spontè daret. Missa nempe obligatio sponte interpretatur, non coacta. Vnde Sacerdotes qui in suis titulis, aut capellis quomodocumque prouisi de hostiis, & vino & cera celebrant, si sæpè etiam sine villo offeritorio rogentur à laicis pro se Missas agere, indignum videtur velle ab eis in exteriori iudicio aliquid extorquere. Ita ille.

8. Sed aliqua ex his cautè legenda sunt, ne dicam amplius, sunt enim contra totentem omnium DD. & contra Praxim totius Ecclesiæ, quam Columbus non vetetur improbare; idè prorsus est rejiciendus.

RESOL. XCVII.

An in nocte Natiuitatis Domini Sacerdos volens celebrare omnes tres Missas, sed vnã tantum, possit relinquere primam Missam, & dicere secundam, & si placuerit tertiam?

Eadem est ratio, si Sacerdos vnã Missam velle celebrare in die. Ex p. 2. tr. 14. Res. 39.

§. 1. Aliqui forsitan negatiuam sententiam amplectendam esse putabunt: sed affirmatiuam docuit Zanardus in direct. Theol. p. 1. de Euchar. cap. 9. §. 7. Vgolinus de potestate Episcop. cap. 16. n. 5. Petrus Ledesma in sum. tom. 1. de sacram. Euchar. c. 19. post. 9. concl. quem postea sequutus est Villalobos in sum. p. 1. tr. 8. diffie. 22. n. 3. & quia codex rarus est, ponam eius verba. [Verdad es que se podria dezir de noche qualquiera de las tres Missas, que es cosa accidental dezir esta, o aquella.] Et eadem ratio militat, si Sacerdos vnã Missam velle celebrare in die, tunc enim postea dicere tertiam, vel secundam Missam; quidquid Gauantus putet, dicendam esse vel primam, vel tertiam, & potius tertiam, cuius Oratio cum Officio concordat. Ita ille in comment. ad Rubr. Miss. tom. 1. part. 4. tit. 3. num. 6.

RESOL. XCVIII.

An Sacerdos in nocte Natiuitatis Domini possit tres Missas ante auroram celebrare? Ex part. 2. tr. 14. Resol. 35.

§. 1. Negatiuè respondet Villalobos in sum. p. 1. tr. 8. diffie. 22. n. 3. Fernandez in exam. Theol. mor. p. 3. cap. 5. §. 7. n. 3. Vgolinus de potestate Episcop. c. 16. n. 6. Fagandez de præcept. Eccl. tract. 1. lib. 3. c. 16. n. 3. Petr. de Ledesma in sum. tom. 1. c. 19. concl. 9. fol. mihi 128. Didacus Nugnus in 3. p. tom. 1. q. 82. art. 2. ver. sed est dubium, fol. mihi 504. Miranda in manuali præd. p. 1. q. 40. art. 8. concl. 2. Nauarr. in sum. c. 25. n. 5. Ioan. de la Cruz in direct. conf. p. 2. de sacrif. Missæ q. 2. dub. 1. concl. 3. Syluest. Ang. Tab. Art. ver. Missæ & alij. Probatur hæc opinio, nam in Rubr. Missalis ita statuitur. Secundò, quia in ipso Canone dicitur communicantes, & noctem sacratissimam celebrantes, pro prima Missa; pro aliis verò duabus dicitur, & diem sacratissimum celebrantes. Hanc etiam opinionem docet Acosta in expositione Bullæ Cruc. q. 32. & Squillante de oblig. cler. p. 1.

Sup. hoc in Res. seq. & in Resol. 1. post seq. §. Notandum.

2. Sed mihi contraria sententia semper visa est probabilior, & illam sæpius in praxi consului. Vnde miror à Nugno ubi sup. improbabilem vocari. Sed iste author nimis audacter in censurandis opinionibus se gerit, maxime sapientissimi P. Suarez, qui nostram tuetur sententiam in 3. p. tom. 3. disp. 80. sect. 4. quam sequitur etiam nouissimè Puteanus in 3. p. q. 83. art. 2. Layman lib. 4. tr. 5. c. 4. n. 4. Valq. in 3. p. 3. to. 3. disp. 232. c. 3. n. 3. Reginald. in praxi, tom. 2. c. 9. sect. lib. 4. n. 134. Coninch in 3. p. q. 83. a. 2. dub. 4. n. 218. Syllius in 3. p. q. 73. art. 2. Molfelius in sum. tom. 1. tr. 3. c. 10. n. 22. Zanardus in direct. Theol. p. 1. Euchar. c. 9. §. 7. Scorzia de sacr. Miss. lib. 2. c. 15. n. 5. Ratio est quia in nocte sancta de consec. dist. 1. absolutè conceditur, vt nocte Natiuitatis Missæ celebrentur sine vlla distinctione.

3. Ad primum argumentum contrariæ sententiæ responderetur cum Valquez, quod prædictæ rubricæ intelligendæ sunt de Missis conuentualibus & solemnibus, vt priuata Missa de nocte post mediam nocte dicatur, secunda in aurora, tertia verò in plena die. Ad secundum argumentum responderetur cum Suarez, non obstat, quod in prima Missa dicatur, communicantes, & noctem sacratissimam celebrantes, non item in duabus reliquis, sed, communicantes, & diem sacratissimum celebrantes; quia in diuini Officij recitatione, verba non referuntur semper ad tempus in quo dicuntur, sed in illud pro quo representando & commemorando dicuntur: vade etiam si in prima Missa dicatur, & noctem sacratissimam venerantes, nemo tamen negat, quin talis Missa priuata dici possit in plena diei luce.

4. Malè igitur, vt dicebam, hæc opinio tot authoribus, & rationibus fulcita improbabilis à Nugno vocatur, est enim probabilissima & tutissima in praxi, quicquid etiam in contrarium post hæc scripta inueni sensisse Bonacinam de Sacram. disp. 4. q. vltim. punct. 9. num. 9.

RESOL. XCIX.

An in nocte Natiuitatis Domini Missæ tres dici possint ante auroram?

Et author à quadam impugnatione defenditur, quod nimis gratum erit lectoribus.

Et docetur non esse peccatum mortale asserendum, nisi ad se veritas clara, & præceptum clarum.